

Učitel matematiky

Magdalena Hykšová

XI. seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky a 23. letní škola Historie matematiky

Učitel matematiky, Vol. 11 (2003), No. 1, 59–61

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/150797>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2003

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

XI. SEMINÁŘ O FILOZOFICKÝCH OTÁZKÁCH MATEMATIKY A FYZIKY

a

23. letní škola Historie matematiky

MAGDALENA HYKŠOVÁ

V pořadí již jedenáctý *seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky* se letos uskutečnil ve dnech 19. – 22. srpna v Jevíčku. Jeho pořadatelem byla Komise pro vzdělávání učitelů matematiky a fyziky při ÚV JČMF spolu s Gymnáziem v Jevíčku. Program připravili A. Trojánek a D. Hrubý. Navzdory povodním se na semináři sešlo více než 70 účastníků z řad středoškolských a vysokoškolských pedagogů, doktorandů a dalších příznivců matematicko-fyzikálních věd. Zajímavý a tematicky pestrý program dokládá seznam proslovených přednášek:

- E. Fuchs: *Magické čtverce od Knihy proměn do internetové současnosti*
 D. Hrubý: *Otazníky školství*
 J. Hubeňák: *Experimenty s Lecherovým vedením*
 F. Kuřina: *H. Poincaré a J. Hadamard – dvě inspirace*
 J. Novotný: *Nové paradoxy teorie relativity*
 J. Podolský: *O rovnici $E = mc^2$, energii hvězd a jejich objevitelích*
 J. Slavík: *K. R. Popper*
 J. Šimša: *Důkazy beze slov*
 J. Šimša, F. Kuřina: *Důkazy beze slov (pokračování)*
 A. Trojánek: *Sympatické učebnice fyziky*

Akce byla zakončena všeobecnou diskusí.

Kromě přednášek byl pro účastníky semináře připraven i bohatý společensko-kulturní program. V úterý 20. 8. odpoledne navštívili výstavu obrazů Václava Macha-Koláčného v bývalé židovské synagoze, týž den v podvečer byli přijati na radnici, kde místostarostka města Jevíčka, paní Dagmar Krhlová, pronesla slavnostní

řeč; za pozvané promluvil Aleš Trojánek. Páter Jan Turko potom zájemcům umožnil prohlídku barokního kostela Nanebevzetí Panny Marie a podal jim k ní zasvěcený výklad. Na středečním společenském večeru nechybělo přijímací řízení do klubu *Paracelsus* ani přednáška doc. Arne Vrbského ze Zemědělské akademie v Grünfeldu, která byla tentokrát věnována rozboru písně *Šly panenky silnicí*; v rámci diskuse doc. Vrbský pronesl ještě krátkou přednášku o *turbodidaktice*.

Účastníci semináře dostali tři publikace vydané v nakladatelství Prometheus: sborník z minulého filozofického semináře *Matematika, fyzika a jejich lidé* (editoři: A. Trojánek, J. Novotný a D. Hrubý, 2002) a dva svazky edice *Dějiny matematiky: Matematika ve středověké Evropě* (J. Bečvář a kol., 2001) a *Eukleidovy Základy, jejich vydání a překlady* (M. Bečvářová, 2002).

Bezprostředně po semináři, ve dnech 22. – 26. 8. 2002, se konala 23. letní škola *Historie matematiky*, kterou uspořádalo Výzkumné centrum pro dějiny vědy spolu s brněnskou pobočkou JČMF. Hlavními organizátory akce, jíž se zúčastnilo bezmála 50 lidí (převážně vysokoškolských pedagogů a doktorandů, ale i dalších vážnějších zájemců o dějiny matematiky), byli J. Bečvář a E. Fuchs. I zde se rozdávaly tři publikace; místo sborníku ze semináře však byla výše uvedená dvojice svazků edice *Dějiny matematiky* doplněna svazkem č. 17 stejné edice: *Mathematics Throughout the Ages* (E. Fuchs, ed., 2001).

Vedle mezinárodního charakteru letní školy (kromě kolegů se Slovenska přijel již počtvrté Witold Więśław z univerzity ve Wroclawu) je třeba zdůraznit také rozšiřování spolupráce s odborníky z jiných oborů – pozvání přijala PhDr. Zuzana Silagiová, zástupkyně ředitele Ústavu pro klasická studia Akademie věd ČR, která zde pronesla velmi zajímavou přednášku *Mnemotechnické verše ve středověkých kómatech*.

Dále na letní škole zazněly následující příspěvky:

Š. Bilová: *V. Kořínek a teorie svazů*

L. Čechová: *R. Descartes a pojem křivka*

J. Čižmár: *Algebrická geometria v posledných desaťročiach 20. storočia.*

- L. Gažová: *Jan Vojtěch a jeho učebnice*
 L. Demjančuková: *Nula v mayské číselné notaci*
 M. Novák: *Učebnice analytické geometrie*
 M. Ernestová: *Soustavy polynomiálních rovnic*
 E. Grmolenská: *O. Borůvka a rozklady množin*
 J. Hora: *Integrujeme s počítačem*
 M. Hykšová: *Vznik a vývoj teorie her*
 J. Kozánek, K. Žitný, I. Zolotarev: *Tři tisíciletí s číslem π*
 K. Lepka, R. Binderová: *80. výročí úmrtí M. Lercha*
 A. Lukášová: *Karel Čupr*
 O. Moc: *Euler a gamma funkce*
 K. Nevrlá: *Významné osobnosti počítačové grafiky*
 R. Sikorová: *Joost Bürgi a jeho antilogaritmy*
 P. Šišma: *Pojistná matematika na vysokých školách technických*
 P. Šišma, P. Rádl: *Deskriptivní geometrie na německé technice v Brně*
 D. Vybíral: *Počátky teorie množin v českých zemích*
 Číselná symbolika v bibli – jak počítali čísla Židé
 W. Więsław: *Výpočet objemů vinných sudů*
 J. Kozánek, K. Žitný, I. Zolotarev: *Pokus o curriculum vitae exponenciální funkce*

Na závěr je třeba vyslovit upřímné poděkování rodině Hrubých, bez jejichž obětavé pomoci by se obě akce jen stěží mohly uskutečnit. Poděkování za přispění ke zdárnému průběhu semináře a letní školy přísluší rovněž všem, kteří se podíleli na organizaci, všem přednášejícím a v neposlední řadě i všem zúčastněným.

12. seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky se bude konat v roce 2004. Na srpen příštího roku se připravuje 6. seminář z historie matematiky pro vyučující na středních školách. V návaznosti na seminář opět proběhne letní škola *Historie matematiky*, tentokrát již čtyřadvacátá.

Bližší informace o těchto akcích, stejně jako přihlášky na ně, je možné získat na adrese: Mgr. Magdalena Hykšová, Ph.D., Katedra aplikované matematiky, FD ČVUT, Na Florenci 25, 110 00 Praha 1, e-mail: hyksova@fd.cvut.cz.